

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2—
 Poolaastas » 1.—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetuse ja talitus: Tallinna, Kopli tänn. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru laiuses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Kesktüingu väljaanne.

Nr. 3

31. märtsil 1933 a.

X aastakäik

Raugad pensionile, tööd töö- võimelistele!

Kärpimise, vähendamise-laine pole puutumata jätnud pensionääri. Ja pole sugugi kindel, et lähem tulevik neile jälle uusi kibedaid üllatusi ei too. On sellepärast üsna loomulik ja arusaadav, kui nendegi ridades ärevus valitseb ja teid otsitakse, kuidas ähvardavaist hädadohtudest tervelt või siis väiksemate kaotustega pääseda. Õnnetuseks esinevad aga pensionärid selle juures mõtetega ja sammudega, mis end kuidagi kaitsta ei luba, mis vastuvaidlusi sunnivad tõstma nii riigi, riigi- ja omavalitsuseteenijate kui ka pensionäride eneste huvides.

Pensionäride esindajad on juba korduvalt esinenud nõudmistega, et „ei tohiks kunstlikult suurendada pensionäride arvu, saates vastu nende tahtmist pensionile terveid ja töövõimsaid inimesi“, kuigi need 60 a. vanad ja pensioni välja teeninud. Sama väitega esineb jälle keegi J. K. „Vaba Maas“ (nr. 59 s. a.). Ilma et me tahaksime puudutada J. K. teisi väiteid kõnesolevas kirjutises — need tulevad kõne alla nii kui nii pea päevakorda ilmuva pensioniõiguse reformi kavade arutamisel — peame oma kohuseks ülemal nimetatud väitele otsekohe tõsiselt vastu vaielda, sest kui see vaade maksvusele peaks pääsema, siis oleksid sellel väga rasked tagajärjed nii pensionäridele kui ka riigi- ja omavalitsuseteenijatele.

J. K. läheb välja seisukohast, et n. n. pensionikapital pidavat oma tuludega suutma katta omad väljaminekud pensionideks. Tuludeks olevat sel kapitalil riigi poolt iga palgasaaaja pealt maksetavad teatavad protsendid ja riigiteenijate

eneste poolt sinna maksetavad 2% palgast. Kõigepealt olgu tähendatud, et oleviku ja miheviku olukorra kohta see kirjeldus täppis pole: riik ei maksa mingisuguseid % palgast pensionikapitali heaks, vaid harilikus eelarve korras tarvidust mööda. Võib aga küll olla, et ükskord tulevikus midagi J. K. poolt kirjeldatud korra sarnast maksuma pannakse. Kuid iseendast pole tähtis mitte see, vaid need järeldused, mis J. K. sellest korraldusest tarvilikuks peab teha. Tema arvates nimelt peab pensionikapital sel teel kogutud summadega suutma katta kõik pensionideks minevad väljaminekud ja kui ta seda ei suuda, siis tuleb kas vähendada pensionimäärasid või jälle pensionäride arvu. See on aga põhjalikult ekslik arvamine.

Kõigepealt, nagu juba tähendasime, pole praegu veel niisugust pensionikapitali olemas, mis oma tulude-kuludega välja peaks tulema ja meie arvates ei saa niisugust kapitali ka lähemas tulevikus veel tekkida. Nimelt sel lihtsal põhjusel, et Eesti riigil kustki pole võtta seda kolossaalset rahasummat, millega pensionikapitalile tasuda möödunud 14 aasta jooksul kogunenud pensioninõudluste koguväärtus, rääkimata end. Vene riigilt üle võetud kohustustest. Seni aga kui pole pensionikapitalile välja makstud möödunud aegade jooksul kogunenud pensioninõudluste koguväärtus, ei või temalt keegi nõuda, et ta oma jooksvate tuludega välja tuleks. Nende tuludega võib katta ainult neid pensioninõudlusi, mis kogunenud selle aja jooksul, mil selline ka-

pital tegutsenud, s. t. tulusid saanud. Miheviku kohustused tulevad aga paratamata täita teisel teel.

Teisest küljest on ekslik ka J. K. arvamine, nagu ei tohiks pensionäride arv enam kasvada. Hoopis vastupidi, — pensionäride arv peab lähema aastakümne jooksul tunduvalt kasvama. Eesti riik võttis oma teenistusse üle aastatelt võrdlemisi noore ametnikkonna ja ohvitserkonna (välja võiks vast arvata ainult õpetajad ja osaliselt ka vast mõned tehnilised alad, nagu raudtee, post jne., kuhu suuremal arvul sattus endiseid veneaegseid ametnikke). Nendegi hulka sattunud vanemaist ametnikest on suur osa välja langenud enne pensioniõiguse väljateenimist kas erateenistusse ülemineku või koondamiste jne. näol. Nii on seni pensionileminejate arv olnud võrdlemisi väike. Lähema aastakümne jooksul peab see aga paratamatult tõusma, sest selle jooksul saab täis pensioni väljateenimise aeg juba ainuüksi Eesti riigi teenistuses, eriti aga neil kaitseväelasil, kes osa võtsid maailmasõjast ja vabadussõjast, milline aeg osalt kahe- kuni kolmekordselt arvesse võetakse. Sellepärast ei või esialgu juttugi olla tasakaalust pensionileminejate ja sealt väljalangejate arvu vahel.

Ei või ka juttugi olla sellest, et pensionikulud ei tohi suureneda. Ei, need peavad suurenema, kui Eesti riik tahab olla õiguslik riik, kes on seotud kord antud kohustusega, kes selle kohustuse välja lunastama peab. Riik on üle võtnud end. Vene riigi kohustused praeguste Eesti riigi kodanikkude vastu, kes seal teatud pensioninõudlused omandanud. Ta on ka oma teenijaid kogu aeg näljapalkadega toinud, lubades neile selle eest siis kui nad vanaduse või haiguse tõttu teenistusest peaks lahkuma, kindlustada ülespi-

damise pensioni näol. Ja selle kohustuse on riik kohustatud lunastama, seda peavad temal nõudma pensionärid kui ka veel aktiivteenistuses olevad riigi- ja omavalitsusteenijad.

Nõuda aga, et riigi- ja omavalitsuste-teenistuses edasi peetakse pooltöövõime-
tuid rauku selleks, et mitte pensionäride arvu tõsta ja suurendada kulusid pensionideks, on lihtsalt absurdne, et mitte rohkem ütelda. Teenistuses olles lähivad need raugad riigile hoopis rohkem maksma kui pensionil!

Töövõime on küll väga relativne mõiste, kuid ei julge vist küll J. K.-gi tõendama tulla, et keskmine 60-aastane oleks sama töövõimega, kui näit. 30—40-aastane. Prantsusmaal püsivad inimesed küll mitmesugustel põhjustel märksa kauem vaimliselt värsked, kui meil, kuid seal leitakse siiski, et inimene juba 45—50-aastaselt peab ruumi andma nooremaile ja töövõimelisemaile. Seal on leitud, et kasulik on võimaldada inimesele kuni selle ajani koguda edaspidiseks elu ülaspidamiseks tarvilikud ressursid, olgu see siis pensioni näol, või mõnel muul teel, kui et teda teel ees hoida noorematel ja töövõimelisematel. Meil aga peaks pensionäride arvates vist teenistuses pi-

dama pooltöövõimetuid raukasid, noori töövõimelisi aga „pensionil“ — hädaabi-töödel! Või ei tule hädaabitöölistele maksetav tasu maksimumaksja taskust just samuti, kui pensionisummadki?

Eriti meil väikeriigi oludes on karde-tav kaua teenistuses pidada vanu inimesi. Nii mõnelgi alal on meil ainult üksikud kohad, kus inimesel võimalik on oma maksimaalsel võimeid näidata. Kui aga nüüd niisugusel kohal pikemat aega mõni rauk ees istub, kes enam ise midagi silmapaistvat ei suuda, ega ka teiste ideesid ära seedida ei jaksa, siis mitte ükski ei kannata selle all vastav ühiskondliku elu tegevusala, vaid on närbumisele määratud ka tema taga seisma sunnitud talendid. Suurriigi oludes on talendil ikka võima-lik läbi lüüa, kui mitte siin, siis seal. Väikeriigis on see aga pea võimatu, kui ainukesel võimalikul teel takistus ees. Sellepärast on ka riiklikust seisukohast täiesti lubamatu vanade raukadega ära lõigata edasipääsemise võimalused noortel teguvõimsail isikuil. Muidugi tuleb selle juures hoiduda ka teise äärmuse sattumise-st, sest on ka neid, kes 60. a. ja vanemal-
tiki veel väga kõrge töövõimega. Kuid need on ikkagi erandid ja neist üldree-gelt veel teha ei saa.

Ringvaade.

Palga, koosseisude, esmajärgu tarbe-
ainete ja korterite üürihindade alanda-
mise küsimused neelavad niivõrt organi-
satsioonide juhtivate organite ja nende
taga seisva liikmeskonna tähelepanu, et
õige vähe peatatakse kõigi teiste sünd-
muste — eriti väljaspool meie kodumaa
piire arenevate — juures, kuigi need oma
üldise tähtsuse poolest lähemat vaatlust
väärivad. Muidugi, päris tähelepanemata
nad ei jää, sest loeme ju nende kohta lü-
hikesi sõnumeid ajalehtedest. Kuid see
sünnib kõik pealiskaudselt, möödaminnes,
ilma süvenemata sündmustesse. Kuid
meil peaks siiski jatkuma aega ja tahet
lähemalt peatuda ka teiste maade elu-
avalduste juures. *Meie ei tohiks unusta-
da, et iga maa elu- ja töötingimuste kaju-
nemine on suurel määral ärarippuv üldi-
sest rahvusvahelisest olukorrast.* Kuigi igal
maal on eeskätt mõeldud palkade
taseme ja töötingimuste kujunemised oma
kohalikud olud, ometigi on vastuvaidle-
mata tõde, et teistes maades valitsevad
halvad töö- ja palgatingimused raskenda-
vad oma maa kutseühingute võitlust oma
nõudmistele läbirõhumisel. Seda näeme
meie väga selgesti just tänapäev, kus pal-

ga- ja töötingimuste halvendamise püüete
puhul sagedasti tuuakse esile võrdlusi
teiste maadega. See kõik kohustab meid
ka teiste maade majanduslikele ja poliiti-
listele sündmustele väärilist tähelepanu
omistama ja neist vastavaid järeldusi te-
gema.

Esmajärgulise tähtsuse omavad praegu
sündmused Saksamaal. Erilistes tingi-
mustes peetud valimiste tagajärjel rahvus-
sotsialistid pääsesid võidule. Ühes saksa
rahvaslastega on neil enamus parlamen-
dis ja selle tõttu on nad täiel määral olu-
korra peremehed. Senini on nende tege-
vus mõeldunud kommunismivastase võit-
luse tähe all. Kommunistlik ajakirjandus
on keelatud, kommunistlikud trükkikojad
suletud, kommunistlikele rahvasaadikuile
pääsemine parlamentis takistatud. Ka sot-
siaaldemokraatide ajakirjandusele on teh-
tud kitsendusi. *Meid huvitab aga praegu
kõige rohkem küsimus: missugune saatus
ootab ametiühinguid? Kas võetakse ette
rännakud ka nendele, või jäävad nad puu-
tumata?*

Näib nagu kardetaks neid esialgu puu-
dutada. Siin ja seal on küll ametiühin-
gute ruumides läbiotsimisi toime pandud,

tungiti ametiühingute kooh ruumesse jne.
Kuid need vahejuhtumised on kõik ame-
tiühingute juhtivate organite energilisel
vahelesegamisel küürest lihvideeritud.
Sellest võiks nagu järeldada, et rahvussot-
sialistlikul valitsusel ei ole soovi sattuda
konflikti ametiühingutega vähemalt esi-
algu. Kui kaua aga see seisukord kestab
— sellele küsimusele ei anna praeguses
olukorras keegi kindlat vastust. Kuid
silmas pidades praeguse valitsuse meelust
ja seal valitsevaid tendentse ei ole kaht-
lust, et edaspidi püütakse piirata ka ame-
tiühingute vabadust. Igatahes praegune
saksa ametiühingute seisukord on väga
raske. Senini olid nad eeskujuks kogu
Euroopale, nüüd aga poliitiliste sünd-
muste tagajärjel on nad sunnitud pidama
võitlust oma olemasolemise eest.

Saksamaa sündmused kajastusid kõige
pealt Austria sisepoliitilises sündmusis.
Siinsed reaktiivseid ringkonnad arva-
sid olevat tulnud paraja aja diktatuuri
püstitamiseks. Haarati kinni raudtee-
laste poolt 2. märtsil toimepandud ja
hästi õnnestunud puhtmajanduslisest strei-
gist, mis oli protestiks liiduraudteede ju-
hatuse tegevuse vastu, kes seadusevasta-
selt jättis osa tasusid maksmata. Streik
õnnetus niivõrt, et 1000 rongist ainult 7
oli liikumises. Kõik keskmised ja osa ka
kõrgemaid ametnikke võtsid streigist pea-
aegu üksmeelselt osa. Streik kestis vaid
kaks tundi, kuid valitsus luges seda raud-
teelaste jõudude provimobilisatsiooniks
ja võitis surveabinõud tarvitusele. Parla-
ment astus siis vahele ja valitsus oli sun-
nitud loobuma surveabinõudest streigist
osavõtnud raudteelaste suhtes. Kuid kõike
seda kasutati teatavate ringkondade poolt
pineva õhkkonna tekitamiseks, mis praegu
veel edasi kestab.

Nagu nüüd vastuvaidlemata on selgu-
nud, on ka meil väikes Eestis ringkondi,
kes väga hea meelega sooviksid talitada
Hitleri eeskujul. Õnneks on aga meie
majanduslik ja poliitiline olukord hoopis
teistsugune kui Saksamaal ja sellepärast
ei ole eelpooltähendatud ringkondade soo-
vide teostamine meil mitte nii kergesti
läbiviidav kui Saksamaal. Kuid ometigi
kõigile sellele vaatamata peavad meie
kutseühingud erksalt valvel olema et ära
hoida ootamata üllatusi. Kõige esmalt
peavad meie vahel täielikult kaduma iga-
sugused lahkeliidid ja meie püüdeks peab
olema sajaprotsendilise üksmeelsuse taot-
lemine kogu palgateenijate peres. See on
üks peamisi eeldusi selleks, et meie kutse-
ühingud kõigist tormidest ja tuultest võit-
jataena välja tuleksid ja kõigi raskuste
kiuste ka edaspidi suudaksid meie huve
väarikalt kaitsta.

Distsiplinaar- ja kriminaalõiguse vahekorra.

Prof. N. M. Korkunovi vaateid.

(Lõpp.)

Teooriaal, mis lähendavad distsipli-
naarse vastutuse tsiviilvastutusele, on
kahtlemata mõningad paremused võrrel-
des teooriatega, mis samastavad distsipl.
vastutuse krimin. vastutusega. Nad kõi-
gepealt pole vasturääkivuses distsipl.- ja
kriminaalvastutuse ühendamise faktiga
ühe ja sama süüite eest. Edasi ei eelda
nad tegelikkuses mitte-eksisteerivaid üks-
teisest erinevaid subjekte, kes teostavad
kriminaal- ja distsiplinaarvõimu. Lõpuks
distsiplinaarvastutuse sarnastamisega
tsiviilvastutusega on täielikult selgitatav

ka distsiplinaarse jälitamise funktsiooni
fakultatiivne iseloom.

Järelikult, need teooriad lahendavad
rahuldavalt ja täiesti kooskõlas faktilise
olukorraga küsimuse distsiplinaarõiguse
suhetest kriminaalõigusega. Teine lugu
on aga distsiplinaar- ja tsiviilvastutuse
suhetega. Sellega, kuidas Laband mõtleb
selle küsimuse lahendada, ei saa kuidagi
nõustuda. Tema näeb distsiplinaar-karis-
tustes surrogaati, tsiviilhagi asendajat,
oletades, et teenistuslikust õigusvahekor-

rast järeldub riigi õigus tsiviilhagiks tee-
nija vastu.

Kuid tegelikult kõigil neil juhtudel,
kus teenija rikkudes oma teenistuskohu-
seid sünnitab riigile rahale hinnatava
kahju, kannab ta distsiplinaarvastutuse
kõrval ühtlasi ka tsiviilvastutust.

Laband kujutab asja nii, nagu poleks
distsiplinaar-karistused midagi muud, kui
kohustuse täitmist nõudva tsiviilhagi
asendavad abinõud, et sundida teenijat
täitma temal lasuvaid kohustusi. Kuid
oleks lugu tõesti nii, siis peaksid kõik
distsiplinaarsed karistused alati määra-
tud saama eksinu vahetu ülemuse poolt.
Kuid et tegelikult kõik raskemad distsipl-
inaar-karistused määratakse eriliste dis-
tsiplinaar-asutuste poolt, siis distsipli-
naarvastutuse omandab juba mitte vahen-
ditu kohustuse täitmisele sundimise, vaid
hagi iseloomu, distsiplinaarhagi iseloomu,

mille esitamine tekitab vajaduse lahendada *jurüidiline* küsimus distsiplinaarkaristuse lubatavusest antud tingimusi.

Lõpuks räägib Labandi õpetuse vastu see asjaolu, et kõrgemat distsiplinaarkaristust — teenistusest eemaldamist — kuidagi ei saa asetada teenistuskohustuse fäätmisele sundivate abinõude mõiste alla. Eemaldades teenija ametist teda ju sugugi ei sunnita täitma temal lasuvaid kohustusi, vaid otse võetakse temalt võimalus nende kohustuste täitmiseks.

Üldiselt ühineb Labandi vaadetega ka Rehm, kuid tema näeb distsiplinaarkaristustes mitte tsiviil- vaid administratiivhagi asendamist.

Tegel'kult siiski pole distsipl. karistuste ja admin.-hagi vahel midagi ühist. Admin.-kaebuse eesmärgiks pole mitte süüdlase isiklik vastutus, vaid ebaseadusliku korralduse tühistamine. Distsipl. vastutus aga on süüdlase isiklik vastutus ja sellel pole midagi ühist ebaseaduslike korralduste tühistamisega. Tihti karistatakse distsiplinaarselt niisuguste tegude eest, millel midagi ühist pole tühistamisele kuuluvate seadusevastaste korraldustega, nagu näit. ebakorrektnes ülespidamine, joomine jne. Ka ideaalseimas „õiguslikus“ riigis pole sellistel juhtudel võimalik admin.-hagi.

II.

Nii pole võimalik näha distsiplinaarvastutuse ei kriminaal-, ei tsiviil- ega ka administratiivvastutuse asendajat või eriliiki. Jääb üle oletada, et distsiplinaarvastutus printsiipiaalselt erineb kõikidest teistest vastutuse liikidest. Kuid milles seisab siis tema printsiipiaalne erinevus? Seegi küsimus leiab omale kaasaegses literatuuris kaunis erinevaid vastuseid.

Laband'i õpetuse järgi tsiviilhagi korratute teenijate vastu asendatakse distsiplinaar-karistusega, mille põhjuseks on teenistusvahekorra kui võimuvahekorra eriline juriidiline iseloom. Kuid distsiplinaar-karistuste sarnastamine nii tsiviil- kui admin.-hagile osutub ekslikuks. Siit tekib iseandast oletus: kas pole võimalik selgitada distsiplinaarvastutuse erilist iseloomu, loobudes tema sarnastamisest krim.-, tsiviil- või admin.-hagile ja tunnustada tema aluseks mingisuguse erilise „distsiplinaarse ülekohtu“ (nepravda) olemasolu, mis on tingitud subjektide vahel valitsevast võimuvahekorrast.

Nii kavatsevadki küsimust lahendada Labes ja Jellinek.

Labes'i arvates on distsiplinaarvõim igasuguse võimuvahekorra nii era- kui avalik-õigusliku tulemuseks. Selle juures Labes'i arvates ainsaks niisuguse võimuvahekorra kindlaks tunnuseks on aga just sellesama distsiplinaarvõimu olemasolu. Sellega satub aga Labes oma seletustega väljapääsmatusse ringi. Distsiplinaarvõimu eraldavaks tunnuseks on tema põhjenemine erilisel võimuvahekorral, kuid viimase ainukeseks kindlaks tunnuseks on jälle sellesama distsiplinaarvõimu olemasolu.

Jellinek püüab sellest raskusest üle saada, tehes vahet valitsemise (Herrschaft, gospodstvo) ja võimuvahekorra (Gewalt, vlastovanie) vahel. Valitsemisvõim kuulub ainuüksi riigile. Tema eriliseks tunnuseks on vastuvaidlematus ja ajaliselts piiratus. Keegi ei saa riigi territooriumil viibides end kõrvale hoida valitsemisvõimule alistumisest. Riik võib igahähte ka vastu tema tahtmist oma valitsemisvõimu all hoida. Võimuvahekorral selle vastu pole aga vastuvaidlematu ja on ajaliselts piiratud. Ta võib ka mitte riigile kuuluda: isale, kirikule, korporatsioonile jne. Kuid ka riik võib teatud

isikute suhtes omada valitsemisvõimu kõrvale võimuvahekorra. Ja niisugune on nimelt tema vahekorral riigiteenijatega: kui kodanikkude üle on tal nende üle valitsemisvõim, aga kui riigiteenijatega on ta nendega võimuvahekorras. See viimane vahekorral on relatiivne, ta kestab ainult seni, kui kestab teenistusvahekorral. Sellepärast on relatiivne ka sellest vahekorralst tuletuv distsiplinaarvõim: kõrgeimaks distsiplinaar-karistuseks on teenistusest kõrvaldamine. Sellega erineb distsiplinaarvõim piiramatust ja vastuvaidlematust riigi valitsemisvõimust, imperiumist, mis ulatab isegi inimese elu peale.

Kuid ka niisuguse valitsemisvõimu ja võimuvahekorra eraldamisega ei saa nõus olla. Käesoleval ajal ei tunnustata enam igavest kodakondsust. Igaüks võib lahkuda ühe riigi kodakondsusest ja teise riigi kodakondsusse üle minna. Kuigi selleks vahest on vaja eriline luba, siis ka riigiteenija ei tohi omavoliliselt teenistusest lahkuda. Vähe veel sellest: nii varem kui ka nüüdki veel on vabatahtliku riigiteenistuse kõrvale olemas sunduslik, kohustuse iseloomuga teenistus. Kaitsevæeteenistus on kohustus, kuid kaitsevæelased alluvad kriminaalvastutuse kõrvale ka distsiplinaar-vastutusele.

Teisest küljest võib mõnikord distsiplinaarkaristuse määraks olla subjekt, kelle võimuvahekorral karistatavaga milleski muus ei avaldu, kui ainult selles karistamise õiguses: niisugune on näit. avaliku koosoleku juhataja vahekorral publikuga.

Edasi püütakse distsiplinaarvastutuse alust näha distsiplinaarsüütegude objektile omapärasustes, selles, et distsiplinaarsüütegu on teenistuskohustuse, aga mitte õiguste või õigusvarade rikkumises. Niisugune on publitsistidest E. Loeningu ja kriminalistidest Garraud', Hälschner'i, Oppenheim'i j. t. vaade.

Et nõustuda niisuguse distsiplinaar- ja kriminaalvastutuse eraldamise alusega, tuleks tunnustada, et on olemas niisugused teenistuskohustuse rikkumised, mis pole samal ajal ühtlasi ka õigusrikkumised, kusjuures Loening ja Garraud mõistavad õigusrikkumise all seaduse rikkumisi. Oppenheim aga — seadusega kaitsitud huvide, õigusvara rikkumisi. Nii üks kui teine seisukoht nõuab tõsist vastuvaidlemist.

Riigiteenijate seisukord, nende õigused ja kohustused on kindlaks määratud seadusega, igal juhul ühel või teisel kujul maksa pandud juriidiliste normidega. Seega on riigiteenistuse õiguslik vahekorral juriidiline vahekorral ja kõik küsimused, mis sellest vahekorralst järelduvad õigusi ja kohustusi puudutavad — õiguslikud küsimused.

Tea riigiteenija kohustuse aluseks on kas otsekohe või kaudselt seadus ja seega selle kohustuse mittetäitmine — õigusrikkumine. Samuti ei saa nõustuda Oppenheim'iga, et teenistuskohustuse rikkumine pole õigusvara rikkumine. Õigusvaraks on kõik see, mille kindlustuseks seadus paneb maksa ühed või teised kohustused. Nende kohustuste, olgu nad siis positiivsed või negatiivsed, mittetäitmine on õigusvara rikkumine. Riigiteenijate kohustused on maksa pandud seadusega, et kindlustada väera tähtsust ühiskondlikku huvi — valitsemise seaduslikkust ja otsustarbekohasust. Nende kohustuste mittetäitmine on seega seadusega kaitsitud huvi, õigusvara, rikkumine.

Nii osutuvad ühtlaselt mittepõhjustatuks katsed samastada distsiplinaarset vastutust mõne teise juriidilise vastutuse liigiga, kui ka katsed luua printsiipiaalselt eraldatud „distsiplinaarse ülekohtu“

mõistet. Seega jääb küsimuse lahendamiseks üle veel ainult üks tee ja — nagu näib, ainuke õige tee, — nimelt sama tee, mida käib kaasaegne teadus lahendades küsimust kriminaal- ja tsiviilvastutuse erinevuse üle.

Distsiplinaarvastutuse eraldavaks tunnuseks pole sugugi see, et ka kohaldatakse mingisugusele erilisele „distsiplinaarsele ülekohtule“. Ülekohtus on alati üks ja seesama. Erinevad on ainult selle ülekohtu juriidilised tagajärjed: kriminaalsed, tsiviilsed ja — *distsiplinaarsed*. Kõik need on ühe ja sama ülekohtu tagajärjed. Kõik nad võivad kuhjuda, nii et mõnele seadusevastasele teole järgnevad ühel ajal nii kriminaal-, tsiviil- kui ka distsiplinaarvastutus, mõnele aga üks või kaks nende vastutuste liikidest. Ühe või teise seadusevastase teo ja vastutuse liigi vahel pole vaja mingit sidet, ei kausaalsust, ei loogilist. See, kas seadusevastasele teole järgnevad tsiv., krimin. või distsiplinaarsed tagajärjed, kõik koos või üksikult, pole ei loomulikuks ega loogiliseks järelduseks seadusevastase teo erilise iseloomust, vaid oleneb muutuvatest ajaloolistest tingimustest ja vahelduvaist vaateist otstarbekohasusele ja õiglusele. Ühele ja samale seadusevastasele teole võivad erilistes riikides ja erinevail aegadel järgneda väga erinevad juriidilised tagajärjed.

Ülekohtu tagajärgede üksikud liigid erinevad üksteisest mitte oma välise vormi, vaid nende eesmärgi poolest, mis siis ka määrab nende kohaldamise juriidilised tingimused. *Distsiplinaarkaristuste eraldavaks tunnuseks on sellepärast see, et nende eesmärgiks on mingisuguse ühiskondliku tegevuse seadusega kindlaksmääratud korra kaitsmine.*

Distsiplinaarkaristused kaitsevad alati *ühiskondlikku*, aga mitte isiklikku, individuaalselt tegevust. Kui keegi segab teist tema isikliku huvi teostamises, siis võib see olla põhjuseks tsiv.- või kriminaalvastutusele, mitte aga distsiplinaarsele. Ühes sellega distsiplinaarsed karistused kaitsevad ühiskondliku tegevuse seadusepärast korda, aga mitte selle tegevuse seadusepärast tagajärgi. Sellepärast järgneb distsiplinaarvastutus igale ühiskondliku tegevuse korra rikkumisele, olenemata sellest, kas selle tagajärjel said rikutud kellegi tsiviilõigused, või krim. sanktsiooniga kaitsitud seaduse eeskirjad. Distsiplinaarvastutuse kohaldamiseks on nimelt vaja ainult korra rikkumine. Täiesti olenemata selle korrarikkumise tagajärgede iseloomust. Kui see korrarikkumine moodustab ühtlasi kriminaalsüüteo, või tsiviilõigusrikkumise, siis paralleelselt distsiplinaarvastutusega ja temast olenemata kohaldatakse ka kriminaalkaristused ja tsiviilhagi.

*

Nii lühidalt prof. N. M. Korkunovi vaated distsiplinaar- ja kriminaalõiguse vahekorra kohta esitatud tähtsamate teooriate kohta ja tema oma seisukoht selles küsimuses. Nagu näeme, läheb see, niisama kui ka suur osa teiste silmapaistvate õigusteoreetikute vaateid põhjalikult lahku meie distsiplinaarseadustiku eel- nõu kokkuseadjate arvamisest, et mingit põhimõtetelts vahet distsiplinaar- ja kriminaalsüütegude vahel pole, et tegemist on ühe ja sama teenistuskohustuse rikkumisega ja et vahe nende vastutuse liikide vahel moodustab ükski selle teenistuskohustuse rikkumise tagajärgede kahjulikkus. Missugused praktilised järeldused sellest seisukohast tuleksid teha, seda loodame lähemas tulevikus vaatluse alla võtta.

Abielu keeluseadust laiendatakse?

Riigikogu rahaasjanduse komisjon on vastu võtnud soovivalduse 1933/34. a. eelarve juure, et n. n. abielu keeluseadus või tööpuuduse vähendamise otstarbel teenistusvahekordade korraldamise seadus muutmisele võetaks sihiga, et: 1) ka linnades ei võiks mõlemad abielupoolel seista riigi- ja omavalitsuse teenistuses, kui üks neist saab üle 100 kr. kuus palka ja 2) riigi ja omavalitsuse teenistuses ei võiks seista üks abielupoolest, kui teine seistes erateenistuses saab üle 100 kr. kuus. See soovivaldus on vastu võetud põllumeeste ja sotsialistide häältega, kusjuures K. Ast seletanud, et 140 kr. palgamäär linnades liig kõrge olevat võrreldes 80 kr. palgamääraga maal. See soovivaldus sellel kujul on jälle klassiline näide sellest, kui kergel käel meil igasuguseid väga kauguleulatavaid otsuseid tehakse. Loodetavasti pole ei lugupeetud rkl. K. Ast, ega ka teised, kes selle soovivalduse poolt hääletasid, ära unustanud, mis sündis vaevalt aasta tagasi, kui see seadus tema praegusel kujul maksma pandi. See, mis siis sündis, oli üks inetumaid nähtusi meie avalikus elus. Mitmekümnetuhandeliste tuludega abielulistele tehti erandid, samal ajal aga vallandati suurte perekondade toitjad, kus üks pool vaevalt seaduses ettenähtud palga ülemäärat teenis. Millised garantiid on siis nüüd antud, et seekord asi õiglasemalt sünnib? Ja kas võetakse nüüd varem tehtud erandid uuesti kaalumisele? Rahanduskomisjoni soovivaldus läheb sellest küsimusest vaikides mööda. Mis õigusega tahetakse siis nüüd asuda nende vallandamisele, kus üks pool 100—140 kr. palka saab? Seda esiteks. Teiseks aga ei leia me soovivalduses jällegi midagi selle kohta, et arvesse tuleb võtta perekond; pole ju sugugi ükskõik, kas teenivad kaks lasteta abielupoole, või on neil lapsed, võib-olla koguni palju lapsi. Soovivaldus ei näe ka ette, et arvesse võetaks ühe,

või ka mõlema, abielupoole tulud varandustest, äridest, vabakutselisest tööst. Miks siis just palgateenijad need karistatavad peavad olema?

Edasi on soovivalduses ühele liistule tõmmatud kõik linnad: Põltsamaa, Tõrva, Valga, Võru, Haapsalu jne. on samal astmel Tallinnaga, kuigi viimases korterikulud üksi kaks kuni kolm korda kõrge-
mad, kui väikelinnades. Kui Haapsalus või Valgas veel 100 kr. tuluga kuidagi võimalik on 2—4-liikmelist perekonda ülal pidada, siis Tallinnas on see ometi kaugelt raskem. Elu pole möödunud aastaga võrreldes pea sugugi odavamaks läinud, sellepärast puudub ka igasugune alus nimetatud seaduse laiendamiseks vähema palga saajale. Ja kui leitakse, et maal 80 kr. tulumäär liig madal on, siis kõrgendatagu seda, aga ärgu võetagu nagu kättemaksuks selle eest ära elamisvõimalusi ka linnades teenivailt.

Riigiteenijad polnud möödunud aastal põhimõtteliselt kõnesoleva seaduse vastu, pole selle idee vastu ka praegu mitte, kuid see viis, kuidas see seadus ellu viidi möödunud aastal, paratamata sunnib neid oma seisukohta reviderimisele võtma. Igatahes on nad sunnitud kategooriliselt vastu olema selle laiendamisele rahanduskomisjoni soovivalduses tähen-
datud kujul. Kui tahetakse seda seadust laiendada, siis tulevad kõigepealt reviderimisele võtta möödunud aastal tehtud erandid, siis arvesse võtta tulud varandustest, äridest, vabakutselisest tööst, erateenistusest, jne., edasi arvesse võtta abielu-
liste ülalpidamisel olev perekond, elukalliduse raioonid jne. Ning lõpuks tulevad anda garantiid, et möödunud aastal esinenud väärnähused enam korduda ei saaks. Ainult sel puhul võiks riigiteenijaskond mitte üksi nõus olla selle seaduse laiendamisele, vaid igati kaasa aidata selle elluviimisele.

esindajad. Tervituskõnedes märgiti ära seda suurt tööd, mis on tehtud elektrotehnika ala teenijate poolt, kuna aga need teenijad on pidanud leppima õige väikese tasuga. Sooviti juubilarile õnne organiseerimise töös ja avaldati lootust, et ta ühes teiste Keskühingu ümber koondunud organisatsioonidega suudab edaspidi väärikalt kaitsta oma liigete huve. Töökoosolekule järgnes omavaheline koosviibimine, kus sõbralikus vestluses paar tundi veedeti.

E. R. Kontorijõudude kutseühing kuulub nende Eesti raudteelaste kutseorganisatsioonide hulka, kes käesoleval aastal astuvad oma tegevuse teise aastakümnesse. 10 aastat ei ole küll kuigi pikk iga, aga siiski on meie kutseorganisatsioonidel küllalt põhjust tähistada selle ajajärku möödumist, sest et sellesse ajajärku kuuluvad nende rajamise raskused, nõnda öelda sünnitamise valud, oma eluõiguse ja tunnustamise kättevõitmise raskused. Nagu teisedki raudteelaste organisatsioonid on ka E. R. Kontorijõudude kutseühing nendest raskustest õnnelikult üle saanud ja astub oma tegevuse teise aastakümnesse hoogsalt organiseerimise ja edurikka tegevuse tähe all. Kas see ei anna küllalt põhjust rõõmu tunda ja sündmust pidulikult pühitseda!

Ühingu aasta peakoosolek peeti pühapäeval 26. märtsil k. a. Raudteelaste Kodu ruumes. Enne töökoosolekut korraldati aktus. Ühingu juhatase esimehe A. Jõgi poolt antud ülevaatest ühingu tekkimise ja 10 aastase tegevuse kohta selgus, et Eesti raudteede kontorijõud on vabariigi algusest peale olnud agaramaid organiseerijaid. Juba 1917. aastal on nad ühes kõigi teiste riigi, omavalitsuste ja eraasutuste kontorijõududega loonud ühingu, kuhu kuulusid kuni ülevenemaalise raudteelaste liidu loomiseni. Enamlaste võimul olemise ja Saksa okupatsiooni ajal ei olnud enam sidet liiduga. Niipea aga kui 1919. aastal loodi Eesti Raudteelaste Liit koondusid sinna kontorijõud sektsioonina, andes oma ridadest aktiivseid liidu tegelasi. Liidu sulgemisega löödi ka kontorijõudude read mõneks aastaks segamini. Kuid paari aasta pärast toibuti ootamatult ja raskesti tabanud löögist ning juba 1923. aastal saadi jälle uuele kontorijõudude kutseühingule jalad alla. Asutajaiks olid Alfred Michelson, Konrad Traks ja Johannes Rüttnik. Ühingule võeti nimeks „Eesti Raudteevalitsuste, nende osakondade ja jaoskondade ametnikkude kutseühing“. Mõningate lahkuminekute tõttu loodi samal aastal veel teine ühing „Kontoriametnikkude kutseühingu“ nime all. Mõlemad ühinged tegutsesid paralleelselt kuni 1930. aastani, millal „Kontoriametnikkude kutseühing“ likvideeriti ja liikmeskond läks üle esimesse ühingusse, kes sel puhul muutis oma põhikirja ja sai nimeks „Eesti Raudteede kontorijõudude kutseühing“.

Ühingu loomisel suureks takistuseks oli ainealine kitsikus. Aga ka sellest saadi üle, eriti pärast hästi õnnestunud väljasõitu Haapsallu, mis andis 120.000 marka. Nüüd oli ühingul juba kindel ainealine alus. Tegevus muutus kohe elavamaks, liigete arv tõusis, sest et liigetele võimaldati soodsail tingimustel laenu saamist, ühingu juure asutati matuse kassa jne. Esimesel aastal oli liigete arv 142, aga järgmisel juba 247. Praegu tõuseb liikmete arv üle 600 ja seega on kontorijõudude kutseühingu pere kõige arvurikkam teiste raudteelaste kutseühingute seas.

Mis puutub ühingu tegevusse, siis ei ole raudteelaste huvide piirkonda kuulu-

Raudteelaste kutseühingute juubelid.

Puhkepäeval 12. märtsil k. a. Tee ja Ehituste kuuteenijate ja alaliste päevatöölise kutseühing pidas oma järjekorralist aasta-peakoosolekut ja pühitses ühtlasi 10-aastase tegevuse juubelit. Kokku oli tulnud kaugelt üle 300 liikme, mida tuleb pidada rekordiliseks saadikute arvuks enamalt peetud peakoosolekutele ilmunud saadikute arvuga võrreldes. Koosolekul vastuvõetud resolutsioonidest väärrib muuseas äramärkimist otsus astuda Eestimaa Töölisühingute Keskliidu liikmeks. Töö ja puhkeaja korraldamise alal ülesnäidatud teenete eest, valiti endine teedeminister A. Oinas ja praegune — L. Johanson kutseühingu auliigeteks.

Töökoosolekule järgnes aktus, mille avas ühingu esimees Muna lühikese sissejuhatava kõnega. Ülevaate Ühingu 10-a. tegevusest andis ühingu sekretär Einardt, ära märkides seda visa võitlust, mis on tulnud pidada ühingu liikmete — liini-teenijate ja tööliste palga ja töötingimuste parandamise suunas. On saavutatud nimetamisväärsed tagajärgi. Kallaletungid 8-tunnilisele tööpäevale on lõõ-
dud tagasi, 47-tunniline tööaeg on jälle tagasi võidetud. Ühingu on arendanud oma tegevust vaba ametiühingute põhi-

mõtete alusel ja tahab ka edaspidi sellest suunast kindlasti kinni pidada.

Ühingut tervitama olid ilmunud teedeminister L. Johanson, Ehitusameti juhataja K. Steinmann, Keskühingu esimees ja teiste vennasorganisatsioonide esindajad. Kõigi nende poolt õnnitleti juubilaril soojalt ja sooviti talle kõige paremat edu oma edaspidises organiseerimise töös. Meeleolu tõstmiseks mängis muusika koor ja laval esines kõnekoor. Pärast aktust oli ühine koosviibimine, mis väga südamlitku ilmet kandis.

Üks meie väiksemaid kuid sisemiselt ühtlasemaid ja kindlaimaid kutseühinguid — elektrotehnika ala teenijate kutseühing — pidas pühapäeval 19. märtsil k. a. oma järjekorralist aasta-peakoosolekut, mis oli ühtlasi ka juubeli koosolek, sest et ühing võis vaadata tagasi oma 10. aastasele tegevusele. Kokku oli tulnud umbes 30 liikme ümber. Tervitusi tõi ühingule Teedeministri poolt teedeministeriumi peasekretär hra Tiitso, veoameti juhataja hra Orle, Keskühingu esimees ja teiste vennasorganisatsioonide

vaid küsimusi, milledega ühing ei oleks tegeleenud. Kõikide nende küsimuste soodsamat lahendamist teenijaskonnale on ühing kõige aktiivsemalt taotlenud.

Juubilari tervitama olid ilmunud hra Teedeminister, Liikumise ja Veo ameti juhatajad ja rohkel arvul vennasorganisatsioonide esindajaid. Kõikide õnnitlejate poolt kriipsutati alla kontoriõudude kutseühingu erakordset edu organiseerimise töös, sest et organiseerimata on praegu ainult 10% ümber kontoriõudude perest. Ühingu ülistati pioneeriks raudteelaste organiseerimise töös, tublimaks organiseerijaks raudteelaste peres. Ühtlasi toonitati, et ühing on annud oma ri-

dadest rea aktiivseid tegelasi Keskühingule ja teistele organisatsioonidele.

Aktusele järgnes hoogne töökoosolek, kus muuseas otsustati asutada matuse kassa toetuse maksmiseks ka perekonnaliigete surma puhul. Ühingu juhatusse valiti Rukki, Rutnik, Terras, Idla, Liiv, Vellmann ja Silber. Revisjoni komisjon jäi endine.

Õhtul kell 7 korraldati ühine koosviibimine, millest ka kutsutud külalised osa võtsid. Meeleolu tõstmiseks oli muretsetud kunsti palade — laulu ja baletti eest. Sõbralikus vestlemises ja lõbusas jalakeerutuses veedeti aega kuni poole ööni.

Põllutööministeeriumi omapärane personaalpoliitika.

Üheski riigiasutuses pole sel määral „koondatud“ kui põllutööministeeriumis, kuid ühegi asutuse kohta pole ka nii palju kaebusi kuuldavale tulnud, et seal „asjad ei liigu“, kui põllutööministeeriumi kohta. Kõigi etteheidete peale asjaajamise aegluse üle on põllutööministeeriumil omapoollt vabanduseks olnud üks ja ainus väide — ei jõua rutem, pole inimesi! Aga kuidas siis jõudma peabki, kui iga päev inimesi vähendatakse, seda pole nähtavasti ühelgi aegluse üle kaebajal mõttesse tulnud küsida. Sellepärast on see koondamisetaud seal võinud ikka ja ikka omapärasemaid õisi ajada. Kord koondatakse seal mitukümmend inimest koosseisust välja. Miks? Muidugi selle tõttu, et töö otsa lõppenud, sest muud koondamise põhjust olla ju ei või. Kuid imelikul kombel võetakse needsamad inimesed järgmisel päeval uuesti teenistuses tagasi, kuid ainult *ülemääraliste vabateenijatena*. Nüüd on siiski nende tööjõudu jälle vaja! Ja seda „needsamad inimesed“ tuleb võtta muidugi ka teatud reservatsiooniga; õigem oleks ütelda „enamikus needsamad“, sest tagasivõtmisel töötab juba sõel, mis nimeliselt küll vilja hagnaisit eraldama peab, tegelikult aga hoopis proosalisemaid sihte taotleb.

Järgmine kord koondatakse jällegi mitukümmend inimest koosseisust välja, kuid nüüd on koondamise kogemused juba suuremad. Nüüd ei võeta inimesi tagasi isegi enam *ülemääralistena*, vaid juba *ajutiste tööjõudena*, kuigi see „ajutine“ töö tegelikult aastaid võib kesta. Veel järgmisel korral aga leitakse ajutisegi tööjõu aunime liiga palju olevat ja siis nimetatakse neid ärakoondatud ja tagasivõetud õnnetuid (või õnnelikke, nii kuidas see kellelegi just meeldib) juba *päevatöolisteks*, veel järgmine kord aga *tunnipalgalisteks*. Saab siis näha, millal minuti- ja sekundipalgalisteni jõutakse! Esialgu on aga nüüd veel targemaks saa-

dud. Käesoleval aastal on juba kolm korda (kolme kuu jooksul!) katastri ja maakorralduse osakonna koosseise koondatud, kuid nüüd ei võeta koondatuid enam tagasi ei ajutiste tööjõudude, ei päevapalgaliste, ei tunnipalgalistena, vaid *hüdaabitöolistena*. Nüüd täidavad hüdaabitöölised katastri ja maakorralduse osakonnas mitte mõnesuguseid erakorralisi või ajutisi ülesandeid, vaid selle asutuse regulaarseid jooksivaid töid. Nii kaugele on siis asjad juba arenenud.

Nagu juba tähendasime, on katastri ja maakorralduse osakonnas käesoleval aastal juba kolm korda koosseise vähendatud, kuid vaatamata ka hüdaabitöolistele, ei suuda see asutus oma ülesannetega hakkama saada. Sellepärast kirjutab nüüd asutuse direktor ametnikkudele ette ka õhutupoolikuti tööle ilmuda, kui muidu töödega valmis ei suudeta saada. Just nagu oleksid ametnikud süüdi, et teenistuses pole tarvilikku arvu tööjõudusid!

Edasi pole sellesamas katastri ja maakorralduse osakonnas osa ametnike juba mitu aastat kätte saanud oma seaduslikke puhkusi — töörohkuse tõttu, kuid nüüd kirjutab põllutööminister oma käsus II. märtsist s. a. jälle ette, et möödunud aastate saamata jäänud puhkusi käesoleval aastal kätte ei antaks (kuidas käesoleva aasta puhkusega lugu on, sellest käsus küll ei räägita, kuid eelmiste aastate kogemused räägivad küllalt selget keelt, et teada, mis sellestki oodata võib) — ja muidugi jälle töö rohkuse tõttu, kuigi samas käsus koosseisude vähendamise tõttu, teiste sõnadega — tööpuuduse tõttu, kümnekond inimest jälle teenistusest vabastatakse. Kuidas niisugust teguviisi nimetada, see jäägu siinkohal ütlemata, kuid on ülem aeg, et Vabariigi Valitsus kord tõsiselt tähelepanu pööraks põllutööministeeriumis actavale personaalpoliitikale ja seal seadusliku korra maksa paneks.

Sellest võrdlusest torkab kõigepealt silma, et väiksema tulu juures toitluskuludeks protsentuaalselt rohkem kulub, kui suurema sissetuleku puhul. Üüri, küttevõlgustuse ja maksude osatähtsus on aga mõlemas majapidamises peaaegu võrdne. Nii et suurem osa tuludest, mis üle alam-määra ulatub, peamiselt ära tarvitatakse toitluse ja riietuse väärtuse tõstmiseks. Rahvamajanduslikult on sel asjaolul väga suur tähtsus, sest siit selgub ka, kust kõige pealt sunnitud ollakse kulusid kärpima, kui tulud vähenevad. Esimeses järjekorras piiratakse riietuse kulusid, siis aga toitlust ja viimast nimelt odavamate, sellega aga ka alaväärtuslikumate toiduainete tarvitamisele üle minnes. Kuna aga nii riietus-, kui ka toitlustarbed peamiselt sisemaal toodetakse (meil muidugi veel suuremal määral kui Saksamaal), siis on selge, millist hävitavat mõju rahvamajandusele avaldavad palgakärpimised. Et need järeldused õiged on, seda tõendab ka see, et majanduskriisi tõttu Saksamaal kõige rohkem on langenud villa ja puuvilla hind: nimelt 50—60%, kuna toiduainete hind samal ajal on langenud ainult 30%, üürid, küte ja valgustus aga ca 10%. Siit peaks ometi kord selge olema, et pole võimalik aidata kriisi all kannatavat tööstust ei puuvilla põletamisega, ega ka lambakarjade mahatapmisega, kui samal ajal ikka jälle uute palgakärpimistega ja maksudega vähendatakse laialiste rahvamasside ostujõudu.

Kuivõrt tulude vähendamisega seotud on toitluse väärtuse vähenemine, seda näitab samade perekondade toitluskulude lähem võrdlus. Nimelt on tähtsamate toiduainete kulu olnud:

1. Perekonnas toitluskuludega 100 rmk.

Või	4 rmk. ehk	4%
Munad	4 „ „	4%
Liha	25 „ „	25%
Leib	17 „ „	17%
Kartulid, aiavili	6 „ „	6%
Puuvili	3 „ „	3%

2. Perekonnas toitluskuludega 130 rmk.

Või	7 rmk. ehk	5%
Munad	4 „ „	3%
Liha	33 „ „	25%
Leib	21 „ „	16%
Kartulid, aiavili	7 „ „	5%
Puuvili	5 „ „	4%

Mõlemas perekonnas on kartulite ja munade tarvituse peaaegu võrdne, kuid leiva ja puuvilla juures on vahe juba tunduvalt suurem, või juures aga veel silmatorkavam: üks perekond annab või peale peaaegu kaks korda nii palju välja kui teine. Selge on, et vähema tuluga perekond nii tarvitatava või kvantumi kui ka kvaliteeti piirama peab, teiste sõnadega — lehmavõi asemel tarvitama margariini ja sedagi piiratud määral. Muidugi mõjub see jälle omakorda põllumajandusele, vähendades selle müügi võimalusi.

Meie oludega võrreldes torkab neist andmeist silma erilisel väike korterikulude osatähtsus. Samal ajal, kui meil vastaval sotsiaalsel astmel olev perekond (näit. vastaval astmel olev riigiteenija) korterikuludeks peab välja andma 30—40% oma tuludest, on see kulu Saksamaal kõigest 10—12%. Samuti riietuskulud vastava kvaliteedi ja kvantumi puhul on meil tunduvalt kõrgemad. Aga ometi meil hindadekomissar murrab kuude viisi pead ja kalkuleerib, kas üürikulude alandamine üldse võimalik ja tarvilik on, riietuskulude märgatavast alandamisest aga rääkidagi ei taha — meie tööstus seda välja ei kandvat!

Elamiskulude jaotus Saksamaal.

Korteriüürideks 10—12% tulust.

Saksamaal on toime pandud statistiline uurimus elamiskulude jaotuse kohta 1931. a. andmeil. Selle uurimuse tulemusena on selgunud, et kahe neljaliikmelise perekonna, kellest ühe tulu ümmarguselt 200 riigimark, teisel aga ümmarguselt 300 riigimark, kuus (üks riigimark võrdub ümmarguselt 90 sendile; 200 riigimark on öieti madalaim riigiametniku palk), elamiskulud on keskmiselt järgmised:

1. Perekond tuluga 200 rmk.

Toitlus	100 rmk. ehk	48%
Korteriüür	25 „ „	12%

Küte ja valgustus	8 rmk. ehk	4%
Riietus	21 „ „	10%
Haridus	2 „ „	1%
Lõbustus	2 „ „	1%
Maksud, kindlustus	20 „ „	10%

2. Perekond tuluga 300 rmk.

Toitlus	130 rmk. ehk	45%
Korteriüür	30 „ „	10%
Küte ja valgustus	12 „ „	4%
Riietus	38 „ „	13%
Haridus	6 „ „	2%
Lõbustus	6 „ „	2%
Maksud, kindlustus	30 „ „	10%

Ülevaade raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Jaamateenijate kutseühingult saabus Keskühingusse märgukiri, milles teatati, et rongiseadjade ja haakijate varustamine nahkkuubede asemel puldanist kaitseriietega pole vastuvõetav. Need teenijad olevat nõus nahkkuubede kandeaja pikendamiseks 2—3 kuu võrra, mille tagajärjel nahkkuubed tuleksid Raudteevalitsusele odavamad. Palusid samme astuda nende soovi rahuldamiseks.

Keskühing saatis palve edasi Raudteevalitsuse Direktorile, juure lisades, et ka vedurijuhid soovivad nahkkuubede edasi-jätmist.

Raudteevalitsuselt saabus vastus, milles teatati, et nahkkuubede andmine pole võimalik. Nende asemel antakse kaitseriided ja vihmakuued.

Keskühing pöörab veel kord Raudteevalitsuse poole.

2. Märtsikuu alul saabus Keskühingusse Eksploatatsiooniameti kauba vastuvõtjate-väljaandjate palve vastavate samumade astumiseks nende palganormi tõstmiseks 2 astme võrra, s. o. 65. kroonilt 75. kroonile.

Keskühing saatis palve edasi Raudteevalitsuse kaudu Teedeministrile, seda omapoolt toetades.

3. Kirjaga 10. märtsist s. a. palus Tapa Raudteelaste Kodu juhatus Keskühingut selleks samme astuda, et Raudteevalitsus määraks oma kultuurkapitali summadest 500 krooni Tapa Raudteelaste

Kodule sisseseade muretsemise kulude osaliseks katteks.

Keskühing saatis esilduse Raudteevalitsuse Direktorile, seda omapoolt toetades.

4. Teatavasti on rahvusvahelises ulatuses juba pikemat aega päevakorras vagunite automaathaakimise süsteemi läbiviimise küsimus. Nüüd on selle küsimuse arutamiseks I. T. F.'i juures moodustatud komisjon teinud rahvusvahelisele tööbüroole ettepaneku katsuda luua fond riikide valitsuste osamakudest, mis võimaldaks automaathaakimise süsteemide kasetamise läbiviimist. Kuna rahvusvaheline tööbüroo asus juba nende osamakude sissekasseriimisele nimetatud otstarbeks, saatis Rahvusvaheline Transportöölite Föderatsioon kirjaliku palve ka Keskühingule, et viimane astuks Eesti vabariigi valitsuse ees samme, et see ei keelduks nõuetavat osamaksu maksmast.

Keskühing saatis I. T. F.'i kirja Teedeministrile ühes osamakude jaotuse kavaga, millest nähtub kui suur osamaks on määratud iga üksiku riigi kohta. Kirjas Teedeministrile lisas Keskühing omapoolt juure, et vagunite automaathaakimise sisseseadmise küsimus on kõigis mais raudteelastele üks tähtsamaid päevaküsimusi ja et raudteelaste organisatsioonid on aastate jooksul selle küsimuse liikuma panemiseks visalt võitlust pidanud. Sellepärast palus Keskühing Teedeministrit toetada vabariigi valitsuses Rahvusvahelise Tööbüroo palvet osamaksu määramise asjus.

Marksi õpetus.

50 aastat tagasi — 15. märtsil 1883. a. — suri Londonis mees, kelle nimi sääl päälle on täitnud maailma, kes on saanud kalliks miljonitele vaestele rõhutatud inimestele ja kelle mõtteline ning ajalooline mõju veel ikka on tõusis: see mees oli Karl Marks. Londoni põhjapoolses osas Highate Cemetry künkal asub see kalmistu, kus on maetud Marks. Need üksikud, kes seda hauda külastada tahavad, ei leia seda mitte nii kergesti, kuid miljonid vaeseid üle ilma mõtlevad alati sügavaimas aukartuses väejuhile, kes vürstina mõtteriigis jättis meile teadusliku sotsialismi õpetuse.

Vaatleme näiteks Marksi dialektika-õpetust. On selge, et siin ei ole tegemist juuksekarva lõhestamisega akadeemikute ja filosoofide poolt, vaid see õpetus viib meid sihi- ja järjekindlale klassivõitlusele. Kõige esmalt tähendab ta teatud olemisviisi, nimelt seda, et kõik mis on olemas, ka siis kui see näib muutumatuna, ometi allub alalisele rahutule aga ometi seadusepärasele muutuvusele. Meie elame kesk alalist produktiivjoudude liikuvust, sotsiaalsete suhete purunemist ja ideede moodustumist. Surematu on ainult suremine. Niipea kui inimese ja ühiskonna ellu tekib vastolu, s. o. olukord, mis niivõrt käib vastu inimeste vajadusile, sihtidele ja ideedele, et see takistab ta elu või arengut, siis need, kes kannatavad sellest vastolust, ei jää rahule enne kuni nad on kõrvaldanud selle, kas või hukkudes võitluses. Nõnda ajalooline liikuvus teostub esiletõkkivate ajalooliste vastuokkuste võitmisega.

Sisemised vastuokkused esinevad välimiste lõhestumistena, klassivastuolud muu-

tuvad väliselt nähtavaks, loomulikult paratamatuks klassivõitluseks. Ei ole õige arvamine, et alati on olnud rikkad ja vaesed, isandad ja sulased. Kultuuriarengu uurimise teel on vastuvaidlemata kindlaks tehtud, et talupoegade külakondades ei olnud valitsejaid ja valitsetavaid. Alles aastasadade jooksul on tekkinud mitmesugused kurnamise vormid, niikui orjapidamine, pärisorjus, sellide süsteem ja modern palgatöö.

Modern proletariaat, produktiivjoud (nii nimetab Marks loovaid jõude) peavad võitlust praeguse ühiskonna muutmise suunas. Eelduseks on loomulikult proletariaadi võit, see tähendab, selle klassi võit, kes kõige rohkem kannatab praeguse korra vastuokkuste all.

Loova klassi edu on saavutatud võitluse ja revolutsiooniga. Aga mis kasu on sellest proletariaadil, kui ta peab valmistama tarvitamishüvesid, mida ta ise tarvitada ei või, looma rikkusi, muutudes sealjuures ise ikka vaesemaks? Mis kasu on tal kultuurivarede loomisest, kui temale nende läbi kultuur veel rohkem kättesaamatuks muutub?

Kui meie asju niiviisi vaatleme, siis muutub Marksi õpetus lunastuseõpetuseks, kuigi marksismi kodanlised vastased näevad temas ainult alasti vägivalla määratlemist või piiritute egoistlikkude huvide läbisurumist. Proletariaat näeb aga marksismis kõrgemat eluvormi, õigustatud alust võitluseks rõhumise, kurnamise ja halva käitlemise vastu, võitluseks õiguse, moraali ja mõistuse võidu eest.

Klassivõitlus saab töölisel arusaadavaks ta enda püüete ja lootuste elamus-test. Tõeline klassivõitlus tähendab tead-

likku kavakindlat ühiskonna ümberkujundamist solidaarse inimühiskonna kaudu. See on klassivõitluse sügav ja saatusraske mõte: vägivalla, vere ja kannatuse kaudu ikka suuremasse vägivaldatusse ja ühiskonna harmoniseeringusse; pimeduse kaudu valguse poole!

Oldagu ka meie vastu viisakad.

Harilikult jagatakse alamteenijaile eriti rongi ja jaama tehnilise liikumise teenijaile, ohtrasti viisakuseõpetust. On isegi kursusi korraldatud. On järelvalveagente, kes oma tegevuse tähtsamaks ülesandeks loevad igal juhtumil viisakuse epistli maha leierdamise.

Kellelegi ei tule mõttesegi rääkida sellele vastu, et rahvast tuleb kohelda korrektselt, viisakalt, samuti ülemusele suhtuda viisakuse ja distsipliini nõuete kohaselt. Viisakus on ühtlasi heaks atestatatsiooniks ka teenijale enesele, sest ta annab tunnistust teenija kasvatuses, hariduses. Lähme meie poodi või ärisse, meie nõuame, et meid teenitaks viisakalt. Ka raudtee on äri ja rahval on õigus nõuda, et selle äri teenijad oleksid viisakad. Seda põhimõtet peame meie raudteelased meeles pidama.

Keerame nüüd korraks oda otsa ümber ja küsime kuipalju siis meie alamteenijaile viisakust osaks saab? Kas pannakse ka seda tähele kui sagedasti meid rahvas ja ülemus sarnases toonis kõnetab, mis kõik muud on kui viisakus? Just need innukamad viisakuse epistli lugejad väga sagedasti ise unustavad algelisemadki viisakuse nõudmised niipea kui on tegemist alamteenijaga. Eriti just siis, kui alamteenija kutsutakse ülemuse pale ette andma aru mingisuguse eksituse puhul. Kas oled süüdlane või mitte — harilikult koheldakse sind peapesu andmise seisukohast.

Sarnastel puhkudel meie ülemusele ei näi tihti meeldegi tulevat, et alamteenija on ka inimene oma inimlike hädade, viletsuste ja puudustega ja et ülemuse ülesanne on olla oma alluvaile rohkem kasvatajaks, kui heldel käel karistuste jagajaks. Kõige paremini aga mõjub alluvaile ülemuse eeskuju — ka viisakuse suhtes. Sellepärast oldagu ka meie vastu viisakad. *Alamteenija.*

Erasteenistuse pidamist kiitsendatakse.

Riigiteenistuse seaduse § 35 põhjal võib ametnik olla erasteenistuses, samuti pidada isiklikult ärilisi ettevõtteid kas voliniku või oma perekonnaliikmete kaudu ainult oma ülemuse teadmisel, kui niisugune ametniku erategevus ei takista ametikohuste täitmist ega riiva tema ametikoha väärilist lugupidamist ja au. Ametisemäärav ülemus võib neil põhjustel ametnikele ära keelata erasteenistuse ja ettevõtete pidamist.

Vabariigi Valitsus on 28. veebruaril s. a. otsustanud selle riigiteenistuse seaduse eeskirja täitmiseks: „Anda riigiasutustele juhtnõuiks, et ametisemääravad ülemused täpselt valvaksid Riigiteenistusseaduse § 35. täitmise järele ja iga kord keelaksid ära ametnikkudele olla erasteenistuses, samuti pidada isiklikult ärilisi ettevõtteid kas voliniku või oma perekonnaliikmete kaudu, kui see ametniku erategevus takistab ametikohuste täitmist või riivab tema ametikoha väärilist lugupidamist ja au.“

Mille peale fašistlikud ametiühingud Itaalias kulutavad liikmemaksudest kogutud summasid.

Kui 1930. aasta algusel fašistlik saadik Magrini Itaalia Merimeeste Föderatsiooni esimehe ameti maha pani, määrati tema asemele Mailandi provintsi ametiühingute kartelli sekretär Begnotti, kes küll merimeeste küsimusis täiesti võhik oli, kuid kes oli fašistliku partei sekretäri Augusto Turati intiimne sõber.

Begnotti oli siiski niivõrt ettevaatlik, et ta heaks arvas õigel ajal paljastada korratusi, mille pärast hiljem oleks võidud teda vastutusele võtta. Ta tegi ametivõimudele ettekande olukorrast, mis valitses Föderatsioonis tema ametisse astumise ajal. Selles ettekandes leidub äärmiselt huvitavaid üksikasju, mis hästi valgustavad fašistliku režiimi kaitse all toimuvat valitsemise praktikat ja sealsete ametiühingute juhtide kõlblist tasapinda.

Oma ettekandes Begnotti kõige esmalt kirjeldab seda suurt umbusaldust, millega võtsid teda vastu lahkunud esimehe Magrini lähemad kaastöölised, kes olid osanud oma ametist teha endale suured sisetuleku allikad. Nad olid niivõrt kursis Magrini mahhinatsioonidega, et viimane oli tundnud ennast sunnitud olevat võimaldama neile erilisel soodsad töötingimused. Kaks neist said oktoobris 1928. a. „eriliste tööde“ eest 25.000 liiri (500.000 senti); üks liir on ümmarguselt 20 eesti senti) lisatasu. Peale selle ühele neist tõsteti palk 6.000 liiri (120.000 senti) peale kuus, kuha teiste föderatsiooni ametnike palgaks oli 3.000—3.500 liiri (60.000—70.000 senti) kuus. Enesele määras Magrini kuu palgaks 20.000 liiri (400.000 senti) ilma föderatsiooni juhatuse otsuseta ja ametiühingute ministri poolt vajaliku kinnitamiseta.

Edasi on ettekandes jutt korratusist raamatupidamises, nimelt raamatud ei olevat kunagi peetud ettekirjutatud korra kohaselt. Magrini usaldusmehe saadik Leale allkirjast olevat küllalt olnud, et saada pangast kätte kuitahes suuri summasid. Leale poolt tehtud märkustest oli näha et Magrini-le on maksetud summasid, mis raamatutes sisse kantud ei ole. Nii laskis Magrini maksta kinni auto, millega ta ühes perekonnaga tegi lõbusõite Alpidesse. Magrini sai iga kuus reiskulude katteks 5.000 liiri (100.000 senti). Peale selle laskis ta enesele tasuda platskaardid, einetamised restoraanvaguineis jne.

Kuivõrt pillavalt Föderatsiooni rahadega ümber käidi, näitavad andmed reisi- ja sõidukuludeks makstud summade kohta. Nii makseti nende kulude katteks:

1927. a. — 172.781,30 liiri (3.455.620 st.)
1928. a. — 317.242,85 „ (6.344.840 „)
1929. a. — 340.181,60 „ (6.803.620 „)

Adria Laevasõiduühisuses leidsid aset mitmesugused pettused. Andes neist ülevaate Begnotti puudutab olukorda Merimeeste Föderatsiooni poolt asutatud Krediidipangas, mille esimeheks Magrini oli. Ta ise võlgnes pangale 700.000 liiri (14.000.000 senti) ilma tarviliku kindlustuseta. Vastu juhtiva-direktori tahtmist võeti ette üks hädaohtlik kaugelt panga võimed ületav krediidid operatsioon firma Missardo ja Diana kasuks. Firma läks hiljem pankrotti.

Adria Lloyd'i Laevasõiduseltsi likvideerimisele on ettekandes pühendatud eri peatükk. Ka siin tuuakse suuri kuritar-

vitusi päevavalgele. Raamatud ei olnud korras. Sissekannete tõenduseks puudusid dokumendid, sissekanded olid mitmel puhul muudetud. Magrini poolt palgatud asjatundja revident, kes likvideerimise täide viis, pani toime mitmesugused kombinatsioonid Magrini isiklikes huvides.

Sellele vaatamata makseti eritasuna likvideerimise puhul Magrini-le 150.000 liiri (3.000.000 senti) ja tema kahele lähemale kaastöölisele (üks neist oli Föderatsiooni peasekretär Leale) kummalegi 25.000 liiri (500.000 senti).

Nagu sellest näha, ei ilmutanud Itaalia Merimeeste Föderatsiooni esimees erilist ausust temale usaldatud rahadega ümberkäimises ja mis ime siis, kui ka väiksemad vennad püüdsid oma esimehe jälgedes käia. Oma aruande lõpus Begnotti toob üldise kokkuvõtte Magrini poolt palgana ja muude tasudena saadud summade kohta. See sisaldab järgmisi arvusi:

1927. a. (alates märtsi kuust):
Palk ja reisikulud 163.998,75 liiri (3.279.975 senti).

1928. a.:
Palk ja reisikulud 334.428,25 liiri.
Esimehe tasu ühisuselt „Garibaldi“ 22.500,— „
Samuti Krediidipangalt 5.000,— „

Kokku 361.928,25 liiri (7.238.565 senti)

1929. a. ja 2 kuud 1930. a.:

Palk ja reisikulud 320.351,20 liiri.
„Garibaldi“ 57.000,— „
Krediidipangalt 5.000,— „
„Adria Lloyd'i“ likvideerimisest 150.000,— „

Kokku 532.351,20 liiri (10.647.024 senti)

Teisest samasugusest kokkuvõttest on näha, et sekretär Leale sai 305.160,95 liiri (6.103.209 senti). Veel üks Magrini lähem kaastöölise advokaat Agazzi sai 194.459,10 liiri (3.888.182 senti). Neid arvusi silmas pidades on arusaadav mispärast ja kuhu kadusid Merimeeste Föderatsiooni poolt asutatud Laevasõiduühisuse „Garibaldi“ miljonid ja mispärast fašistid nii väga püüdsid eemaldada Föderatsioonist kapten Giulietti, et sel teel Föderatsiooni oma hõlma alla saada.

Pärast neid „paljastusi“ Begnotti aruandes on otse jalustrabav lugeda seda, mis Magrini Itaalia Merimeeste Föderatsiooni esindajana XIII Rahvusvahelise Tööstööbüroo konverentsil muuseas lausis ja nimelt: „... See truudus, ausus ja iseseisvus, millisega meie oma kohused Itaalia merimeeste suhtes oleme täitnud, õigustab mind nõudma Teilt väarikat lugupidamist.“

Veel jalustrabavam on aga see, et fašistlikud võimud tutvunedes Begnotti ametliku ettekandega, ei mõtelnudki võtta vastutusele süüdlasi, nagu ei olekski tööliste poolt kokkukantud miljonite omandamine ja raiskamine mingisugune kuritegu. Kas on veel tarvis paremat iseloomustamist fašistlikule režiimile.

Üüride normeerimine ei liigu.

Reedel, 24. skp. oli hindadekomissari juures nõupidamine Tallinna korteriüüride normeerimise asjus. Nõupidamisest võtsid osa palgateenijate, üürnikkude, majaomanikkude ja Tallinna linnavalitsuse esindajad.

Palgateenijaid esindasid riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskliidu sekretär V. Rutnik ja E. Töölisühingute Keskliidu sekretär L. Metslang. Kuigi nõupidamist, mis pärast 4 tundi kestnud läbirääkimisi katkestati, lähemal päevil jätkatakse siiski selgus, et Tallinna linnavalitsus ning majaomanikud sundnormeerimist ei pingda ja asuvad seisukohal et üürid on juba tugevasti langenud ja langus kestab edasi. Palgateenijate ja üürnikkude esindajad sarnaste seisukohtadega leppida ei saanud ja teatasid, et sundnormeerimine on kujunenud paratamatuks. Üks on aga kindel, et ei hindadekomissar, ei vabariigi valitsus sundnormeerimist nii kergegi ette ei võta ja selle aktsiooni läbi viimiseks tuleb palgateenijail-üürnikuil lähemal ajal veel tublisti energiat kulu- tada.

Prantsuse ametnike 1-tunniline protestistreik.

Esmaspäeval, 20. veebruaril s. a. korraldasid prantsuse riigiteenijad ühetunnilise protestistreigi, mis suuremais linnades tunniks ajaks igasuguse liiklemise seisma pani. Streigi põhjuseks oli asjaolu, et valitsus oma lubadusi ei pidanud. Majanduskriis annab end tunda ka Prantsusmaal ja valitsus, otsides abinõusid riigieelarve tasakaalustamiseks, kavatses ka ametnike palku kärpida. Riigiteenijad olid nõus personaalkulude viieprotsendilise kärpimisega, mida oleks andnud ajutine kõrgemasse palgaastmesse üleviimise tähtaegade pikendamine, pensioni saamiseks õigustava vanaduse alammäärade kõrgendamine, mõnesuguste lisatasude vähendamine jne. Valitsus andis kindla lubaduse, et otsekohest palkade vähendust sel juhul ei tule. Eelarve tasakaalustamine osutus aga raskemaks kui arvata oli ja nii valitsus siiski oma saneerimiskavas nägi ette otsekoheise palkakärpimise, mis kogusmas oleks andnud 1370 miljonit franki. Muidugi tekitas niisugune valitsuse sõnamurdmine ametnikkonnas suurt pahameelt. Nad deklareerisid, et valitsus võiks saada väga hästi läbi ka ilma palkakärpimiseta, kui ta ainult vähe terasemalt tulude varjajatele näppudele vaataks. See ametnike vastupanu kukutas kaks kabinetti, kuid ka kolmas — Daladier' valitsus — ei osanud ilma palkakärpimiskavatsusteta eelarvet koostada. Selle vastu protesteerimiseks, avalikkuse tähelepanu juhtimiseks oma seisukorrale, samuti aga ka valitsusele mõista andmiseks, mis järgneda võib, kui ta oma kavatsustest ei loobu, korraldati ülemahtehendatud ühetunniline streik.

Vahepeal on siiski maksuma pandud eelarve esimene kaheteistkümnendik (märtsi kuu kohta), mis ette näeb palga kärpimise 2 kuni 8% -ni, kusjuures palgad alla 12.000 fr. puutumata jäävad. See vaba alammäär suureneb 3.000 fr. võrra abikaasa ja iga alaealise lapse kohta. Selle kõrval on kärbitud ka mõningaid lisatasusid — lastebirahad välja arvatud — ja pensione. Kokku teeb palgavähendus keskmiselt 7%. Mis nüüd ametnikud ette võtavad, see selgub vast lähemal ajal.

Ajalugu ei tee hüppeid.

Mõnda riigiteenistusest Nõukogude-Venemaal.

(Järg).

Nii siis püstitas revolutsioon nõukogude astmestiku, mis külanõukogust üle raiooni ja oblastinõukogu viib ülesse üksikute liiduvabariikide nõukogude kongressideni ning lõpuks nõukogude vabariikide liidu kongressini, mis valitsuse ja seadusandluse täielikult tasakaalustada, ühesarnastada püüab, seda aga siiski ei suuda. Ühe sõnaga: nõukogude-organisatsioon pole kuidagi üleliigseks teinud nõukogude-ametnikkonna tekkimise. Valitud „töötav“, kes nõukogus töötab, ei suutnud lihtsalt valitsemisülesandeid täita. Just vastuoksas, nõukogude kõrval on endid maksuma pannud „täidesaatvad komiteed“ (ispolkom'id) nii raioonides, oblastites, liiduvabariikides ja eriti just liidus endas. Igaüks tunneb praegust seisukorda Kremli, kus nõukogude kongressi kõrval tegutsevad ZIK (täidesaatev keskkomitee) ja rahvakomissaride nõukogu.

Ühest küljest sundis häda peagi endised ametnikud oma töö juure tagasi pöörduma, teiselt poolt märkas esimeste aegade n. n. „sõjakommunism“, et ka tema vajab oma tööde juures endiste ametnikkude kaasabi. Juba arvuliselt ei suutnud ega suuda tänapäevgi partei täita oma liikmeskonnaga kõiki administratiivpostide. Ei ulata ju partei liikmete arv tänagi veel kahe miljonini! Veel vähem suudab aga partei oma liikmete kvalifikatsioonilt rahuldada neid ülesandeid, mida säeb temale ülesse sotsialismi teostamise soov. Sellest sai Lenin peagi aru, kui ta korraldas, et kõlbulikud mitteamlastele tulevad, isegi kõrgemate palkadega, kaasa tõmmata, et ära kasutada nende võimeid. Ta avas tee n. n. spetsialistidele, spetsialistidele, kes teatud ülesannete teostamiseks kaasa tõmmati, ilma et neilt oleks nõutud parteisse kuulumist. Neid endisest ametnikkonnast päritolevaid spetsialiste nimetati „redisteks“ (tänapäev ei kuule seda sõna enam), mis pidi tähendama, et need spetsialistid end ainult väliselt punastena näitavad, punase riigiga ainult väliselt leppinud on, sisemiselt aga endiselt valged, valgekaartlased, uue režiimi vaenlased on. „Sabotöörid on nad ju kõik“, ütles mulle 1923. a. üks väga kõrge nõukogude valitsuse liige. See avaldus põhjenes umbusaldusel ja see umbusaldus on hiljemgi korduvalt küllalt avaldunud. Olgu meeletuletatud kas või n. n. Schachtyprotsess. Kahtlemata pole ka need spetsialistid kõik need aastad uues riigikorras end kindlatena tundnud. Kuid sama kahtlemata pidi ka igapäevane vanast ametnikkonnast tulnud eriteadlase ja parteimehe koostöö neid väga tugevasti üksteisega siduma: olgu siis ühises kartuses kõrgemalt tuleva kontrolli ees, või siis ühises võimetuses, mõnd hiiglaülesannet tõeliselt lahendada ja ühises kunstis, selle ülesande akti ja seega ka ülesannet enast „kalevi alla“ toimetada. Igale Venemaa külastajale pärast revolutsiooni oli imestustäratavaks nähtuseks, kui ruttu kas või näit. mõne ministeeriumi, mida nüüd rahvakomissariaadiks nimetatakse, väline ilme sarnaseks muutus vana Venemaa omale. Ja mida kauem nõukogude-võim püsis, seda enam on kõik need asjad end välja ja läbi arendanud.

Tänapäeva Venemaa on jaotatud oblastitesse, milledele alluvad raiooni- ja külanõukogud ja linnad. Praegu on Ve-

nemaal 2972 raiooni ja 70.142 külanõukogu. Üleriikliku keskmisena kuulub raiooni 39.371 elanikku; külanõukogu piirkonda kuulub keskmiselt 15.000 elanikku ja üheksa küla. Valitsemisreform ei lõpe aga veel sellega, vaid arendab end praegu edasi külanõukogust allapoole iga üksiku küla peale. Edasi rehkendatakse, et kollektiviseerimine on loonud vähemalt 200.000 uut administratiiv-ametniku kohta. Et anda pilti keskkohast, olgu tähendatud, et käesoleval aastal likvideeritud kõrgem rahvamajanduse nõukogu Moskvas omas mitte vähem kui 50.000 ametnikku. Ehitustegevus ei jõua nõudmistele järele ja nii võib ainult erandina leida valmis valitsushooneid, näit. pealinna — Moskvas ja Charkovis. Väga tihti on mõni niisugune valitsushoone ümberhitamisel või n. n. „remondis“ ja pakub sellisena väherõmestavat pilti. Selle juure tuleb veel alaline ümberorganiseerimine, mis kaasas käib viisaastakuga. On harulduseks, kui järgmisel aastal administratiivasutuse, kellega teil tänavu tegemist oli, veel samal kohal leiate olevat ja on väga raske luua endale teatud ülevaade kogu valitsemisaparatuurist.

Meie teema resultaadinna võime konstateerida, et on tekkinud suur valitsemisaparatuur ja laialine bürokraatia, mille üle elavad kaebused kasvamas on ja mis juba ähvardab eesmärgiks iseendast saada.

Alused, millel see nõukogude bürokraatia tänapäeval baseerub, on praegugi märgatavad. 12. nov. 1917. a. dekreet seisuste ja kodanliste aukraadide kaotamise üle määras, et edaspidi ei pidanud enam olema mingit erilist ametnike seisust, samuti nagu teisigi seisuseid ja et

ametnik pidi olema üheks osaks üntlases töötavate armees. Kaotati kõik nimetused, nagu riigiametnik ja sellesarnased; kõik kodanikud kannavad ühist tiitlit „vabariigi kodanik“ (graždanin respublikli). Ametnike õigusliku seisukorra määravad üldised tööõiguslikud normid. Seega võivad kõik ametnikud olla ametiühingute (profsojuzoi) liikmed ja neil on valimisõigus, kuivõrt see mõnedel teistel põhjustel kitsendatud pole. Üldine riigiteenistuse määrustik puudub Nõukogude liidus veel. Tema suuremas osariigis, RSFSR-is, maksavad „ajutised määrused riigiasutuste ja -ettevõtete üle“. On kindlaks määratud „dolžnostnoje litso“, s. o. isiku, kes on teenistuses riiklikus asutuses või -ettevõttes, mõiste. Läbi on ka viidud vahetegemine määraliste ja ülemääraliste (štatnoi ja neštatnoi) vahel, samuti kui ametnike eriline vastutus ja sellele vastavalt ka erilise ametnikuõiguse ja eriliste ametlaste süütegude mõisted. Nii on tekkinud eriline ametnikuõigus, milles maksuvusele on pääsenud tendents, ametniku mõistet tööliste mõistete võimalikult lähemale viia (1926. a. peale on riigiteenijail n. n. tööraamatud, nad sõlmivad teenistusasutusega töölepingu — trudovoi dogovor — jne.). Maksavad korraldused palkade kohta ja pensioniõigus. Erilisi distsiplinaarkorraldusi täiendavad Venemaal iseloomustavad n. n. tšistkad, perioodiliselt korduvad parteiusaldatavuse ja töödistsipliini kontrollimised. See „tšistka“ tabas viimast puhku — 1930. aastal — 1.112.000 ametnikku, kellest ka kõrvaldas 150.000 ehk 10,5%. See kontrollimismeetod teeb aga kogu ametnikuõiguse illusoorseks, mis selgub kohe, kui jälgida nende kontrollkomisjonide kooseisu ja lugeda tšistka ajal ametasutustes väljapandud üleskutsesid, et kaebused ametnike peale ja muud sellesisulised teadaanded kontrollkomisjonile kõrvalasutusse kirjastati lastaks.

(Järgneb.)

Uuendage „Side“ tellimisi

Kuupalk 40 kr., päevapalk 50 senti.

„Käesoleval talvel Narva jõe ülemjooksuäärsetes metsades teenib väljaõppinud metsatöeline päevas keskmiselt 50 senti. Kuna Narva taga toidudained 10—15 prots. kallimad, siis suudavad töölised saadud päevapalgaga vaevalt end üleval pidada.“ („Vaba Maa“ 14. märtsist s. a. nr. 61).

Agas perekonnad? Aga metsatöödega vilumata töölised, palju siis need veel teenida suudavad? Kuid ikka veel räägitakse: meil pole tööpuudust, meil on tööliste puudus, metsatöödele ei leidu küllalt töölisi! Kuidas võibki neid leida, kui vangidelegi peale ülespidamise, riide ja korteri teatud tasu maksetakse, siin aga tahetakse, et inimene palja viletsa söögi eest, oma tööriistadega, tööd tegema peaks, perekonna aga nälg surra laskma. Millega erineme siis veel piiritagusest olukorrast?

Või teine näide. „Teaduslik selts vajab väga huvitavale tööle eesti ja saksa keeles vilunud sekretäri — stenografi, kes ka osav masinakirjas. Kuupalk 40 kr.“ (kuulutus „Sõnumetes“ nr. 59 — 14. märtsist s. a.). Nii siis, õppige vähemalt

algkoolis ja keskkoolis 11 aastat, peale selle õppige veel täielikult ära saksa keel, sest keskkool seda teatavasti täielikult kätte ei õpeta, õppige peale selle veel ära stenograafia kahes keeles, mis ka aastaid nõuab, sellele lisaks veel osavasti masinakiri. Olete väga usin olnud, kui selle kõik 15. aastaga kätte olete saanud. Ja tasuks kõige selle eest võite siis asuda võistlema 40 kr. kuupalgaga kohale, et teha „väga huvitavat tööd“ teaduslikus seltsis. Nimelt teaduslikus seltsis, sest kes siis muu veel peaks oskama teadmisi hinnata! Mõnel muul pool oleks vast ainult 15—20 kr. kuupalgaks pakutud.

Nähtavasti võivad aga õilsad teadusemehed varsti ühineda nende hädakisaga, kes kaebavad, et meil valitseb tööliste puudus: 4 päeva hiljem on nad sunnitud raiskama oma kallist raha uueks kuulutuseks, sest nähtavasti ei avatlenud nende 40 kr. ja „väga huvitav tööd“ siiski kandidaate sellele kohale tormi jooksmas. Üeldagu siis veel, et meil on tööpuudus intelligent-tööjõududele! 40 kr. ja „väga huvitav tööd“, kuid soovijaid pole! Hirmus!